

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andrei Șaguna
APARE SAPTAMANAL

Abonamentul:
Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe
se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor
un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile
se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Nr. 3510/1935

Convocare

Având în vedere trebuința unei cât mai bune îndrumări a învățământului teologic și a unei cât mai îngrijite educații a viitorului nostru cler — și cumpănind utilitatea organizării unitare a Academiiilor noastre teologice, în înțelegere cu PP. SS. LL. Episcopii sufragani convocăm

Prima conferință a profesorilor dela Academiile teologice ortodoxe române din Mitropolia Ardealului la Sibiu, pe zilele de 19 și 20 April 1935, cu următorul

PROGRAM:

Vineri, 19 April: 1. Ora 8: Sf. Liturghie săvârșită în biserica catedrală. Chemarea duhului Sfânt.

2. Ora 10: a) Deschiderea conferinței, în Aula Academiei teologice «Andreiane»; b) Educația studenților în internatele teologice, referat cu discuții.

3. Ora 16: a) Invățământul teologic ca învățământ educativ, referat cu discuții; b) Materiile teologice, scopul și metoda de predare a lor, referat cu discuții.

Sâmbătă, 20 April: 1. Ora 9: a) Studiul Pastorei în cadrul învățământului teologic, referat cu discuții; b) Manuale și biblioteci, referat cu discuții; c) Unificarea organizației Academiiilor teologice, referat cu discuții.

2. Ora 16: a) Organizarea Asociației profesorilor și a studenților dela Academiile teologice, referat cu discuții; b) Eventuale propuneri (vor fi anunțate biroului conferinței — Consiliul arhiepiscopesc, Sibiu — cel puțin cu 3 zile înainte de conferință); c) Inchiderea conferinței. Sibiu, la 5 April 1935.

† NICOLAE

arhiepiscop și mitropolit.

Probleme catehetice

Atitudinea catehetului

Ne vom ocupa, de astă dată, de pregătirea lecției catehetice.

În articolul din Nr. 9, 1935, am tras liniile generale din cadrul cărora poate fi derivată atitudinea catehetului. Acum, potrivit unei cerințe de ordin intern și în dorința de a stabili legătura necesară cu cele ce au format obiectul primului capitol și cu cele ce vor urma imediat mai jos, trebuie să reîmprospătăm următoarele: atitudinea catehetului se fixează dela sine, dacă ne știm privi în ochiul critic al elevilor și se menține pe o poziție anumită în raport proporțional și direct cu concepția ce ne-o formăm despre misiunea noastră evanghelizatoare.

Din momentul în care ne-am împăcat și ne-am clarificat asupra acestui punct însemnat, putem trece direct la cea dintâi chestiune legată de ființa subiectului propriu zis. Și aceasta primă chestiune nu o poate constitui decât *lecția de religie*. — Cu alte cuvinte: atitudinea catehetului față de lecția pe care o are de predat în școală. Nu constituie, desigur, un secret afirmația că lecțiile de religie sălășluiesc în cea dintâi linie pe frontul acțiunii de evanghelizare. De aceea,

calitatea acestor lecții vorbește respectat asupra rezultatelor pe care dorim să le obținem la capătul celor șapte ani de catehizație primară. Și cum biruința unui front este în dependență de ostașii luptători, biruința catehetului o pregătesc ostașii cei bine pregătiți; lecțiile zilnice. Dar, repetăm: acestea trebuiesc bine pregătite. Și nu în front. Ci înapoia frontului de luptă.

Există ceva neclar în expunerea din rândurile încrustate imediat mai sus? Poate... Dar pentru a înlătura orice umbră din preajma lor, subliniem că lecțiile de religie nu se pregătesc, nici nu încep deodată cu intrarea catehetului pe ușa clasei. Ci se pregătesc în amănunte, cu liniște, în tihnă, metitând și scrutând isvoare potrivite, în casa catehetului. Când este timpul de pregătire? Desigur, dacă nu cu zile, apoi cu câteva ore înainte de sosirea vremii pentru mergerea la școală. Înainte de a-și îndrepta pașii spre școală, catehetul trebuie să fie în clar și la punct cu toate amănuntele subiectului pe care îl are de predat. Și să nu ne adăogăm celor ce subscriu la lipsa de importanță a celor în legătură cu pregătirea amănunțită

a fiecărei lecțiuni. Să nu ne răzimăm niciodată în cea mai autentică și mai firavă cărjă a comodității: neprevăzutul asociat cu inspirația momentului. Nu! Căci acesta este cel mai sigur potec pe care pășim spre superficial, spre lipsa de adâncire a problemelor creștine. Inspirația momentului poate forma doar un adaos la reușita lecției. Dar ea nu poate lua niciodată locul prețios al unei pregătiri temeinice și minuțioase.

Neglijența în pregătirea lecțiilor mai leagă de sine și alte inconveniente. Ba poate nimic nu se răboiește atât de vitejește cu autoritatea, cu prestigiul unui catehet decât tocmai această ignoranță manifestată față de o lecție, ori față de toate lecțiile. Adăogând aici și necesitatea de a stabili zilnic o legătură, o continuitate sigură a materialului biblic, subliniem că aceasta nu se poate face la întâmplare. Ce se întâmplă în cazul negativ? Mai întâi e sigură alunecarea lecțiunii în râpa desorientărilor strigătoare. Nici prelegătorul, nici elevii nu pot fixa punctul sigur spre care să tindă lecția. Tot aici se adăogă pleiada amănunțelilor nefolositoare și streine de lecție, ceata nimicurilor mănătoare de timp, lumea întrebărilor și răspunsurilor copilărești și adesea glumețe. La ce contribuie o asemenea situație? La inaugurarea și la permanentizarea unei atmosfere greoaie, apăsătoare; la transformarea prelegătorului într'un personaj lipsit de prestigiul necesar și la erijarea elevului în ipostasa celui mai autentic scrutator interesat, speculator și răsfățat.

Cine își revizuește amintirile, își poate face o icoană limpede asupra acestui lucru. Iar o oglindă și mai fidelă și-o poate înfățișa chiar acela care a experimentat, voluntar sau întâmplător, situația de mai sus.

E necesar să se adăoge aici, că toate s'ar fi evitat și se pot evita prin pregătirea temeinică a fiecărei lecțiuni?

Cu lecția studiată putem pași liniștiți în fața elevilor. Nimic nu ne îndrituiește să nu scontăm în reușita ei. Căci nu suntem gătuși nici de lipsa întrebărilor, nu avem teamă nici de o derutare, suntem în clar cu drumul ce-l avem de parcurs și ne situăm într'o atmosferă de părintească superioritate.

Cât privește expunerea însăși a lecției, inclinăm spre aceia cari stau locului în timp ce vorbesc. Dar nu în oricare loc al clasei, ci în locul unde să fim văzuți și de unde să putem cuprinde toată clasa. Nici un elev să nu stea înafara unghiului nostru de vedere. Căci din pricina aceasta ar lua ocazia să se dispenseze de a fi atent. Ceeace numai bine nu poate fi.

Staționarea prelegătorului mai are și un alt avantaj: nu obosește pe ascultători. În schimb, plimbarea acestuia, dintr'un colț în altul al clasei, obosește mult privirea și atenția elevilor. Există totuși momente când

trebuie să pășim printre bănci chiar. O nedumerire a elevilor, o ștregărie observată mai în rândurile din urmă, reclamă prezența noastră acolo. Fără o pricină bine determinată, deplasarea catehetului stârnește mișcarea elevilor, destrămarea atenției lor și pierderea firului.

Să adăogăm, în sfârșit, o vorbă privitoare la tonul necesar în expunerea lecției, la mimică și la gesturile însoțitoare? Iată o chestiune care se înfățișează firesc în șirul ideilor acestui articol. Dar mai adăogăm: iată o chestiune buclucașă. Uneori chiar comică. Ii zicem așa ținând seama de controversa care dăinuiește mereu în jurul ei. Unii sfătuiesc pe prelegător să-și împrumute o atitudine de circumstanță: să-și modeleze și acomodeze vocea potrivit ideilor din lecție, să împrumute o mimică iarăși asemenea și să însoțească totul cu gesturi. Alții îl povățuiesc pe prelegător la reținerea sa în ținuta cea mai naturală. Inclinăm spre cei din tabăra a doua, socotind că școala nu este o scenă de teatru, iar catehetul nu este actor, ci educator. Ținuta naturală, cuviincioasă, ne procură și tonul potrivit, și mimica necesară și eventualele gesturi.

Rămâne acum să încrustăm și alte amănunte în legătură cu atitudinea catehetului. Dar acestea, fiind de o categorie aparte, le vom enumăra într'un alt articol.

D. CĂLUGĂR

Așteptăm legea de armonizare a salariilor preoțești

În Nr. trecut al foii noastre am constatat că dl ministru Al. Lapedatu s'a gândit să aplice principiul de dreptate din legea cultelor, ținând seamă la salarizarea preoțimii diverselor culte de averile ce le au acele culte. Am spus însă că dreptatea deplină s'ar realiza numai când în prealabil salariile preoțești ar fi armonizate cu salariile celorlalți slujbași ai statului, și cari au aceeași pregătire. Abia din salariile întregite astfel s'ar putea defraja la parohiile cu ceva venituri din eclezie acele venituri.

Repetăm cererea noastră cu toată insistența. Până ce nu se realizează acest just deziderat, considerăm reducerea din salariile actuale ale unor preoți ce au eclezii, o măsură nedreaptă ce lovește dureros în slujbașii Bisericii, cei mai folositori pentru ridicarea morală a statului. Onor. guvern să ia seama să nu dea o nouă lovitură Bisericii. Să nu așeze tot pe umerii năcăjitei preoțimii toate poverile; salariile ei sunt cele mai reduse. Tot pe spatele ei trebuie să-și realizeze economiile orice guvern?

Întâi legea de armonizare a salariilor preoțești, și apoi eventualele reduceri echivalând cu venitul din eclezie! Aceasta este lozinca noastră. Iar legea aceasta să nu fie adusă prin surprindere și iarăși cu gând de nedreptățire a preoțimii, ci să fie întocmită temeinic, cu conlucrarea tuturor reprezentanților Bisericii.

Frământări în comitetul unei societăți

Este lucru în de obște cunoscut, că *Societatea ortodoxă națională a femeilor române* a desfășurat, în cursul existenței sale de 25 de ani, o binefăcătoare lucrare în interesul vieții morale și naționale din țara noastră, dând înverdate și numeroase dovezi de exemple ale dragostei sale de biserică și neam.

Societatea a creiat, până acum, 23 de filiale, dintre care 15 în părțile ardelenale.

În afară de opera de propagandă și afirmare creștină ortodoxă prin conferințe, serbări, adunări, Societatea femeilor:

a fondat *cămine* și *institute internate*, cu mobil propriu, în capitală și în alte șase orașe ale țării;

a organizat *grădini de copii*, *școale primare* și de *șesătorie*, earș cu imobile proprii, în diferite localități;

a zidit *criptele* Bisericii Neamului la Mărășești;

a contribuit la *clădirea sfintelor biserică* din orașe ardelenesti și a înființat *capelele* dela Institutele sale din București și Iași.

Dela război încoace, partea cea mai mare a inițiativelor și a lucrărilor îndeplinite revine președintei Societății ortodoxe a femeilor, doamnei **Alexandrina Cantacuzino**, sub a cărei neobosită și înțeleaptă conducere instituția a realizat, timp de 17 ani, progrese ce nu se mai pot tăgădui.

Prin urmare, în deosebi *cele 15 filiale din Ardeal sânt gata totdeauna a se declara solidare cu activitatea de președintă generală a dnei Alexandrina Cantacuzino*, care nu numai astăzi, ci și în vremuri de urgie a avut înaltă înțelegere pentru trebuințele sufletești ale poporului nostru din Ardeal.

Cu atât mai neînțelese ni se par învinuirile, mai mari și mai mărunte, publicate într-o recentă broșură și aduse dnei Cantacuzino. Doamnele 9 la număr, care semnează broșura (cu titlul: „Cauzele care au determinat desbinarea din comitetul central al Societății ortodoxe naționale a femeilor române”), sânt departe de a cunoaște exact stările ardelenesti, de care se vede că sânt preocupate în broșura de față. Dacă în Ardeal nu se înființează *astăzi școale profesionale românești* (la care biserică ortodoxă, de sine înțeles, n'a renunțat), învinuirea nu se poate atribui nici Societății femeilor, nici conducerii sale de azi; ci, întâi și mai întâi, *altor factori*, hotărâtori și chemați să rezolve problema școlară în conformitate cu cerințele religioase și morale ale neamului.

Nici celelalte învinuiri, mai de a doua mână, aduse doamnei Cantacuzino de semnatarele broșurii, nu pot să ne schimbe buna părere, nici să ne sguide încrederea, când e vorba de activitatea în Ardeal a societății de sub președinția dnei Al. Cantacuzino, care năzuiește să armonizeze concepția ortodoxiei cu condițiile de viață a statului, și să adăncească temeliile morale în societatea românească. Indrumarea societății, în frunte cu dna Cantacuzino, este va să zică dintre cele bune și sănătoase. Mici greșeli, ce vor fi existând, ca pretutindeni în lucrările muritorilor, se pot înlătura cu bunăvoință și prevenire din amândouă părțile.

Doamnele care s'au grăbit a semna broșura, credem că se vor resgândi și, *ca adevărate femei capabile de creștinească înălțare*, nu vor stărui în direcția pornită a învrăjbirii, ci, pătrunse de necesitatea bunei înțelegeri, vor accepta mâna de împăcare ce li se întinde.

Nr. 3264.

Sădirea pomilor

Onor. minister al agriculturii și domeniilor a început o acțiune laudabilă de a sădi pomi fructiferi în cuprinsul țării.

Sădirea pomilor e prilej de folositoare învățăminte pentru popor. Invităm Onor. preoțime să dea acestei acțiuni cel mai larg concurs.

Atragem atențiunea organelor bisericesti să planteze pomi fructiferi, precum și de împodobire (brazi, tei, castani etc.) în cimitire și în jurul sfintelor lăcașuri de închinare. Pomii sânt și o podoabă naturală și un izvor de venit însemnat.

Sibiu, 2 April 1935.

Consiliul arhiepiscopesc

La discuția bugetului general al statului, în ședința camerei dela 29 Martie 1935, luând cuvântul dl deputat **Gheorghe A. Cuza**, a făcut observații înțelegătoare și drepte în problema situației materiale a preoțimii de astăzi. Dl Gh. A. Cuza a declarat că atunci când se vorbește de apărarea națională a țării, trebuie ca și preoțimii, — care este *armata sufletească a țării* — să i se înlesnească o situație mai puțin subredă ca cea actuală. Preotul, — constată oratorul — nu poate trăi numai din veniturile sale personale, din venitul pământului și al epitrabilului: el trebuie să aibă o situație în raport cu menirea lui duhovnicească. Când e vorba de preoțime, e vorba de *credință*, ear de *credință* atarnă însăși existența țării românești pentru ziua de mâine. Credința și altarele, ocrotitoarele pământului nostru, au fost și într-o vreme când conștiința națională nu exista: ele au fost afirmarea conștiinței naționale. Dl deputat Gh. A. Cuza a avut astfel cuvinte bune pentru un element intelectual bisericesc, al cărui rol covârșește pe al celorlalți slujitori intelectuali, cari vin în atingere cu credincioșii.

Conferința protopopească s'a ținut în Cluj, la reședința episcopală, în zilele de 27 și 28 Martie 1935.

P. S. Sa Episcopul **Nicolae**, venerabilul ierarh, în cuvântul de deschidere a conferinței celor 17 protopopi din eparhie, reamintește dispozițiile de până acum privitoare la: serviciile religioase regulate zilnice și pline de evlavie din postul mare; la catehizație, la cercetarea postnavilor și credincioșilor, la casele lor șcl.

S'au citit și discutat, în cursul celor două zile, rapoartele protopopești despre situația din parohia centrală a fiecărui protopopiat, din punct de vedere moral, religios, cultural, epitropesc și social, constatăndu-se realizări îmbucurătoare, chiar și în centrele protopopești de curând înființate.

Interesante *teme* s'au desbătut cu acest prilej, pe temeiul lucrărilor, prezentate de referenți, asupra subiectelor: Rolul protopopilor în organismul bisericii ardelenale; apărarea împotriva sectelor; cum să întocmim bugetul protopopiatului și bugetul parohiilor sărace, spre a prezenta un buget echilibrat și real. Alte subiecte rămân să fie tratate în viitoarele conferințe.

Felul sălbatic al luptei politice, deslănțuite de curând în bătrâna cetate a Sibiului, nu putea decât să întristeze profund pe toți românii de bine ai acestui centru cultural ardelenesc, și să osândească, fără deosebire de partid, sistemul inaugurat al *manifestațiilor cu ciomagul*, cu pietrele și cuțitul.

În ajunul zilei de 1 April, lumea localnică nu se aștepta la „păcăleală”, ci la o mare și serioasă întrunire de popor din împrejurime.

Intrunirea s'a putut ținea însă abea după intervenirea autorităților și după câteva mici încăerări sângeroase, între cele două tabere național-țărăniște, — cu ferestre sparte și cu trei răniți duși la spital.

Ce spunea un țăran, întrebat dojenitor de un cărturar, la vorba:

— Nu vi-i oarecum, măi iubite creștine, să vă luați la bătaie, voi oameni de seamă ai satelor?!

Cel dela sat a răspuns cam așa: — Când se încera domnii noștri dela oraș, pentru ce să nu facem la fel și noi, „prostimea” satelor adusă la oraș?!

Răspunsul pare a nu fi lipsit de oarecare învățăminte.

Nr. 1356—1935.

Comunicare

Se aduce la cunoștință că vād. după Pr. Nicolae David din Juncul de jos decedat la 22 Ianuarie 1935, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoțesc a primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar, fără nici o rețineră, ajutorul preoțesc de Lei 50.000.

Sibiu, din ședința secției economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 16 Februarie 1935.

Consiliul arhiepiscopesc

Un alt monitor al calomniilor răsuflete

„Farul Nou” al familiei italiene Frollo, care crede că șederea în România, bine salarizată de statul român, nu poate fi folosită altfel decât batjocorind credința acestui neam și pe marii lui ctitori, reia în numărul din 17 Martie c. o veche calomnie uniată la adresa celui mai mare bărbat al Ardealului ortodox, Andrei Șaguna. E cunoscuta calomnie că marele mitropolit a introdus în 1848 limba ungurească în ședințele consistorului episcopesc. Deși această invenție meschină a fost arătată în ipostasa ei de minciună de către istoricul lui Șaguna, dl profesor I. Lupaș în broșura „*Răspuns detractorilor lui Șaguna*”, „Farul Nou” ține s'o repete pentru a nu știu câta oară.

„Farul Nou” își întemeiază, chipurile, afirmația de-o îndrăzneală necuviincioasă întâi pe o pretinsă copie de pe procesul verbal al ședinței consistoriale din 20 Ian. 1848, copie ungurească legalizată în 1889 de notarul Zagoni Gabor, iar în al doilea rând pe afirmația lui Papiu Ilarian (Istoria Românilor din Dacia Superioară pag. 262), care zice de Șaguna: „Acest episcop cu vreo faptă publică nu se însemnase până acum (până la adunarea din 3/15 Mai 1848 n. pr., afară de introducerea limbii ungurești în biserica română din Sibiu, înainte de-a fi obligat la aceasta prin vreo lege”.

Ce poate fi acea copie ungurească? În arhiva consistorului din Sibiu nu s'au păstrat decât protocoalele ședințelor consistoriale dela 1850 încoace, și câteva dinainte de 1850. În nici una din ele nu e măcar un rând ungurește. Din 1847 s'a păstrat un protocol cu rezumatul chestiunilor tratate în fiecare ședință. El e redactat iarăși în întregime românește. Protocoalele din 1848—49 nu s'au păstrat. Au fost arse în Martie 1849 de armata lui Bem. Cum a putut atunci notarul public Zagoni Gabor să legalizeze în 2 Octomvrie 1889 o copie de pe un proces verbal din protocolul ședințelor din 1848? Pretinsa copie legalizată de el e sau un fals, sau cel mult vreo copie de pe vreo traducere în ungurește a procesului verbal în chestiune, pe care o va fi trimis-o consistorul din Sibiu în 1848 la Budapesta în legătură cu vreo cerere. Cum însă notarul Zagoni nu spune precis aceasta, ci vrea să prezinte copia lui ca luată deadreptul de pe procesul verbal din protocol, e vizibilă tendința de mistificare, reaua credință și deci chiar în al doilea caz toată povestea acestei „copii” e foarte suspectă. „Farul Nou” sau dl Z. Păclișanu dela care se pare că a imprutat acest text «Farul Nou» erau datori să explice misterul suspect al acestei copii. Altfel e necinstit să te folosești de ea. Ii provocăm în mod categoric să dea această explicație.

Dar să urmărim puțin și mai departe povestea acestei copii.

„Unirea” din 12 Iunie 1909 scria, pregătindu-se pentru centenarul Șaguna: „Originalul actului consistorial prin care s'a adus această hotărâre, (de-a se introduce limba ungurească în consistor n. pr.), s'a fost pus o lună de zile spre vedere publică în Blaj, în 1890”. În Nr. din 17 Iulie acelaș an, însă, răspunzând broșurii citate a dlui prof. I. Lupaș care împrăstia aceste calomnii, „Unirea” nu poate replica asupra acestui subiect decât atât: „Acum ar fi bine dacă cineva ar fotografia faimosul act și l-ar publica în facsimil, ca să-l facă accesibil și istoriografilor vechi și noi dela Sibiu”.

A avut Blajul în 1890 actul original prin care se hotărăște de către Șaguna introducerea limbii ungurești în ședințele consistorului? Nu l-a avut. Am spus că nici un act consistorial nu s'a păstrat din anii 1848—49. Apoi dacă l-ar fi avut Blajul, nu l-ar fi publicat? Dorința aceasta vedem că o avea Blajul. Dar n'aveau ce publica. Sau nu l-ar publica azi „Farul Nou”? S'ar mulțumi să ne prezinte numai o copie de pe un oarecare proces-verbal din 1848? Să mai notăm că „Farul Nou”, ne prezintă această copie ca singura pe care o are, deși articolul e inspirat, dacă nu și scris,

de Z. Păclișanu, specialistul de azi în calomnierea lui Șaguna.

„Actul original” de care vorbea atunci „Unirea” nu e decât „copia” de care vorbește acum „Farul Nou”. Aceasta se deduce din următoarele considerații: Copia de care vorbește acum „Farul Nou” a fost legalizată la 2 Octomvrie 1889. Peste câteva luni, în 1890, Blajul pretinde că are un act original în aceeaș chestiune, dar nu îndrăznește să-l publice. De „copia” legalizată cu câteva luni înainte nu pomenește însă nimic, deși a trebuit să o cunoască (doar nu se va fi apucat Zagoni așa, dela sine, să legalizeze „o copie” într'o astfel de chestiune!).

Ce rezultă de aci? O țesătură de minciuni și un plan meschin urmărit cu cea mai conștientă intenție de-a micșora pe marele Șaguna. Au pregătit întâi o „copie”. Au mințit apoi că au chiar actul original. Minciuna perseverează și azi, reluată de Z. Păclișanu și „Farul Nou”.

Iezuiții au făcut școală în uniație. Ii poftim să dovedească că nu-i așa!

Ce privește afirmația lui Papiu Ilarian, ea trebuie inserată în mulțimea de inexactități și neadevăruri debitate de acest autor pe seama lui Șaguna, fie că nu cunoștea bine referințele dela Sibiu, fie că era preconcept. Nicolae Popea le-a dovedit pe toate mincinoase, în chipul cel mai indubitabil, în monografia despre Șaguna. Dacă Șaguna ar fi introdus limba ungurească în ședințele consistorului din Sibiu de dragul lui Kossuth, cum afirmă Papiu Ilarian, cum se face că acelaș Kossuth declara în 26 Aprilie 1849 că pe toți capii Românilor îi iartă, numai pe Șaguna nu?

Dar Papiu Ilarian ar mai putea fi iertat. El scria la 1852, deci într'un timp în care geniul lui Șaguna și opera lui binefăcătoare pentru neamul românesc nu se desfășurase încă, într'o vreme în care ca orice om tânăr reprezenta încă un semn de întrebare. Pe când „Unirea” și „Farul Nou” nu mai pot fi în nici un chip justificate. Astăzi opera românească a lui Șaguna stă deschisă ca o carte în văzul tuturor. Numai o rea credință meschină mai poate exprima îndoelile lui Papiu Ilarian cu privire la naționalismul lui Șaguna.

Dar „Farul Nou” a avut în articolul amintit îndrăsneala, care nu se mai știește față de nimic, de-a opune pe Lemenyi lui Șaguna și de-a prezenta pe acela ca mai mare român. De Lemenyi putea ști Papiu Ilarian mai bine ca de Șaguna, căci trăise la Blaj, iar când și-a scris cartea, Lemenyi nu era la începutul episcopatului, ci îl încheiase cu rușine. De aceea dăm cuvânt lui Papiu Ilarian, ca să se vadă naționalismul lui Lemenyi, care ar fi putut fi fatal bisericii unite:

„...În curtea episcopului Lemenyi, care la a. 1830 a ținutu predica unguresca la moartea episcopului J. Bobu în biserica mitropoliei din Blasiu — cea d'ântăiu predica unguresca în acesta biserica! — în curtea episcopului Lemenyi nu mai audiai alta limba, de câtu cea unguresca, în câtu se si numia *kis magyarország (ungari'a mica)*; locuitorii curtei acestei-a nu se salută altamente, de câtu cu unguresculu *«aláz-szolgája»*, cumu dice unu corespondente de pe atunci în *Gazet'a de Transilvania*; protopopii e (și) preotii cei mai de frunte 'si tramitea fetele la cultura unguresca la Clusiu, Osiorheiu etc. si deca invetiă acolo unguresce si luă portulu ungurescu: apoi nu le mai eră indemana a vorbi cu feciorii romani, ci conversă mai bucurose cu unguri curteni; în *seminariulu teologiloru din Blasiu eră lege, care opriă pe teologi se nu vorbesca romanesc* — suptu pedepsa de carentia, — scopulu legei, ce è dreptu, era, că se se deprenda teologii în limb'a latina, în care se propunea studiile teologice, si deca n'aru avé altu scopu viet'a e (și) crescerea seminaristica, de câtu acest'a, că din feciorii romaniloru se faca teologi buni în limb'a latina, că apoi se-i tramita, ca misionari pe cea-alalta lume, că acolo se-lu intorca la legea crestinesca pe Romulu, Cicerone e (și) Traianu si

pe cei-alalti strabuni ai nostri, cari au re-pausatu, ca pagani — fia-le tieren'a usiora! — atunci legea e institutiunea acésta a seminariului din Blariu ar' fi fostu buna; dar' fiind-ca seminariulu cu tota institutiunea sea e numai unu medi-locu pentru cultur'a cea morale-religiosa a poporului romanu, care nu vorbesce e nu intielege latinesce; asiadar' Blasiulu numai atunci si-ar' pute' desculpare inaintea mentei celei sanetose acésta mesura de institutiune, candu i-ar' potè facere pe romani se creda, ca preotii e dascalii romaniloru mai lesne-lu voru potè invetiare pe poporulu romanu atunci, candu ei 'si voru fi facutu cursulu scientieloru in limb'a latina, de câtu candu le aru fi invetiati si ei tote scientiele romanesce, — asiâ teologii, cari de fric'a carentiei nu vorbiâ romanesce, dar' nici latinesce de ur'a, ce o avea catra limb'a latina, de candu, mancasse bataia pentru *hic nomen laudabile*, vorbiâ mai bucurosi unguresce, si ungurismulu atâtu de tare apucase in seminaru pe la a .1833, in câtu afara de cantarile cele prescise nu audiei alte cantece natiunale in seminaru, far' numai *Kis-Komárom, Nagy-Komárom...*

LXXI. Limb'a unguresca incepuse a se introduce chiaru si in admenestratiunea interna a besericei romanesce. Episcopulu Lemenyi pe la a .1841 a cerutu voia dela guberniulu transilvanu de a tiparire in limb'a unguresca nisce carti liturgice romanesce traduse in unguresce de unu preotu romanu dintre secui, ce necapetandu dela guberniu, care-i dede respunsu, ca guberniulu nu se mesteca in riturile bisericesci, episcopulu se intorse cu rogamintea sea catra archi-episcopulu besericei unguresce din Strigoniu, care nesciendu, ca preotii e poporulu romanu de secle intregi se roga e canta in limb'a natiunale, 'lu intrebâ: *cu ce dreptu se sierbescu romanii cu limb'a romanesca in cele dumne-zeesci?* (quo jure utuntur Valachi in sacris lingua valachica?), asiâ necapetandu voia de nicairi fû constrinsu a lasare lucrulu intr'atât-a, unu lucru! de care se ensusi Rákóty, candu s'ar' sculâ din morti, s'ar' mirâ, cumu s'au schimbatu tempurile, de acumu episcopulu romaniloru cere voia dela unguri a traducere cartile bisericesci in unguresce, candu inainte de 200 ani ungurii i facuse pe romani a-si traduce liturgi'a in limb'a natiunale!...

La episcopi'a Blasiului mergea multe instantie dela *romani* scrise unguresce, sciendu suplicantii prè-bene, ca nu facu cu acésta lucru neplacutu nici consistoriului, cu atâta mai pucinu episcopului. Unii protopopi incepusera a ducere si protocoale in limb'a unguresca.

...Pe cleru 'lu oblegase formale episcopulu anca in sinodulu dela a .1838 pentru unguri, facundu-lu, se depuna *juramentulu celoru trei natiuni* facutu a nume asupr'a romaniloru, asiadar' se conjurâ si clerulu serbatoresce asupr'a romaniloru, fiiloru sei sufletesce... (op. c. I pg. 105—9).

Si când te gândești că Z. Păclișanu ține conferințe la București arătând pe Lemenyi ca mare român, iar pe Șaguna... mai așa. Oare tot atât de mult vor fi fost inchinate adevărului și celelalte conferințe ale Agrului, ținute în iarna aceasta la București?

„Farul Nou“ dacă vrea să cunoască mai bine trecutul uniției ardelen, să-și exprime dorința ca să deschidem îndată, între altele, arhiva lui Szabo Iános și Laorán Agoston.

Comunicat

Se aduce la cunoștința cucer-nicilor preoți, că Direcțiunea generală a C. F. R. a prelungit valabilitatea carnetelor vechi până ia 30 Iunie a. c.

Consiliul arhiepiscopesc

INFORMAȚIUNI

Sedință plenară. Consiliul arhiepiscopesc a ținut în 30 Martie a. c. sedință plenară sub prezidiul I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Nicolae, rezolvind mai multe chestiuni curente, dintre care amintim: hotărârea de a se ținea anul acesta Adunarea eparhială ordinară la Dumineca Tomii în 5 Mai.

Profesorul suplent de Apologetică și Dogmatică al Academiei teologice „Andreiane“, presbiterul Dr. Nicolae Popovici, a fost numit profesor titular al acestei catedre.

In memoria episcopului Ioan Popasu. Din Caransebeș se anunță: Animată de cultul marilor bărbați ai bisericii și neamului nostru, secția eparhială Caransebeș a F. O. R.-ului a hotărât se ridice un monument întâiului episcop al reinființatei episcopii a Caransebeșului, iericitului Ioan Popasu. Prin stăruință și bună înțelegere se va putea ridica în piața acestui oraș, pe locul unde Ioan Popasu a călcat întâia oară în 18 August 1865, un monument demn de memoria lui.

Hirotoniri. Au fost hirotoniți întru presbiteri următorii clerici: Trifu Benea pentru parohia Stejerel, Simion Nanu pentru Tâlmăcel II, și Ioan Florea pentru Lovnic.

Act de mulțămire. Societatea națională Crucea Roșie a României, filiala Sibiu, aduce pe această cale călduroase mulțămiri tuturor cari au contribuit la reușita seratei din 2 Martie 1935. Mulțămeste doamnelor care au contribuit la bufet, firmelor care au oferit la tombolă, precum și următoarelor persoane care și-au răscumpărat biletele de onoare: I. P. S. Sale Mitropolitul Nicolae al Ardealului 100 lei; dna Livia Dr. Piso 500 lei; dna Maria C. Popp 500 lei; dl Const. Popp 150 lei; dna Bărsan 100 lei; dl I. Vătășianu 100 lei; dl Dr. N. Cristea 100 lei; și alții. — *L. Bologa*, prezidentă.

sunt doi sau trei adunați întru numele meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor“ (Mat. 18, 20). Intr'o formă mai concretă și mai reală sunt cuprinse aceste cuvinte la Ioan cap. 6. Iar în mod desăvârșit pe punctul culminant a vieții Sale, nemijlocit înaintea săvârșirii — în noaptea premergătoare suferințelor, împărtășește Isus ucenicilor Săi ultima și suprema Sa moștenire. Pentru că aici în cina cea de taină primește o exprimare concretă cece au luat cu ei ca moștenire din viața petrecută împreună cu Domnul — *senzația comunității nedistruse cu El*. La primii creștini este foarte vie această senzație a comunității și devine un act central în viața lor, precum rezultă din cuvintele sfântului apostol Pavel: „Că eu am luat dela Domnul, care am și dat vouă. Că Domnul Isus în noaptea întru care s'a vândut a luat pâne și mulțumind a frânt și a zis: luați mâncați, acesta este trupul meu care se frânge pentru voi; aceasta să faceți întru pomenirea mea“. Așiderea și păharul după cină zicând: acest păhar legea cea nouă este întru sângele meu; aceasta să faceți de câte ori veți bea, întru pomenirea mea (I. Cor. 11, 23—25).

Acelaș lucru putem constata și la

Săptămâna cărții, în zilele de 12, 13 și 14 Mai 1935, în urma inițiativei pornite din îndemnul M. Salé Regelui, prin Fundațiile Culturale Regale, se va desfășura, în toată țara, într'un cadru mai larg decât anul trecut. Cei interesați de propășirea culturii românești, vor stăruî să se facă expoziții de cărți de seamă ale scrisului românesc. Vitrinele librăriilor, din întreaga țara, vor fi împodobite cu cărți vechi și nouă, pentru cărturări de toată vârsta și pentru școlărim. La sate, în casele noastre culturale, se vor expune, sub îngrijirea preoșimii, cărți potrivite pentru fărâșime făcându-se în acest scop o întinsă propagandă.

Știre ziaristică. Din Chișinău Basarabiei primim noul organ de publicitate, *România Creștină*, tribună de luptă naționalistă creștinească. Adresându-se basarabenilor, în deosebi clerului basarabean, acest organ al sindicatului ziaristilor creștini din Basarabia își găsește rostul în stăruirea promovare a intereselor românești și creștinești, și în combaterea energică a curentelor ce tind la slăbirea țării, a neamului și a credinței lui. Urâm noului confrate dela Chișinău viață lungă și spornică lucrare, în provincia cu un trecut atât de românesc.

Dela primăria municipiului Sibiu: Fundația Culturală Regală comunică (în adresa Nr. 39—34), că Muzeul Alexandru Saint-Georges din București, Bdul Lascar Catargi Nr. 39, a trecut în proprietatea ei. Fundația roagă să i se trimită, la adresa Muzeului, documente, monete numismatice și cărți de orice fel care au legătură cu țara noastră.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, 7 April 1935, va predica părintele M. Neagu.

Convocare. Se convoacă adunarea generală a comitetului școlar al Școalei normale ortodoxe române „A. Șaguna“ din Sibiu, secția băieți și fete, pe ziua de 14 April c. ora 11 a. m., în localul școalei, cu următorul program: 1. Dare de seamă despre activitatea comitetului pe exercițiul 1934—1935; 2. Verificarea și aprobarea gestiunii 1934—35; 3. Aprobarea proiectelor de buget. În cazul că nu se va întruni majoritatea membrilor, adunarea se va ține în ziua de 21 April a. c., aceeași oră. — *Tr. Scorobef*, președinte; *I. Sandu*, secr.

Onorații membri ai Societății pentru ajutorarea bolnavilor și anormalilor mintali sânt rugați a lua parte la adunarea generală care se va ține Vineri 12 Aprilie 1935 ora 6 p. m. în sala de lectură a Asociațiunii culturale „Astra“, Sibiu. Intrucât nu vor fi membri în număr cerut de statute, se ține a doua adunare generală la ora 6'30 în aceeași zi cu orice număr de membri. — *Comitetul*.

C. preoți să stea în fruntea mișcării

Oastea Domnului

Sinoptici. Chiar și la Ioan în cuvintele de despărțire ale lui Isus de ucenicii săi răsună tainic făgăduința rămănerii Sale cu ceice cred într'insul. El va veni la ei, El va rămânea cu ei, El nu-i va părăsi nici odată, nu vă voi lăsa pe voi sărmani; voi veni la voi. „Încă puțin și lumea pe Mine nu mă va mai vedea; iar voi mă veți vedea pe Mine, că Eu viu sunț și voi veți fi vii. Intru cea zi veți cunoaște voi, că Eu sunt întru Tatul meu și voi întru Mine și Eu întru voi. Celce are poruncile mele și le păzește pe ele, acela este care mă iubește pe Mine; și cela ca mă iubește pe Mine, iubi-se-va de Tatăl meu și eu îl voi iubi pe el, și mă voi arăta lui și Tatăl meu îl va iubi pe el și la el vom veni și lăcaș la dânsul vom face (Ioan 14, 18).

Și chiar și mai înainte în sfânta Ev. a lui Ioan — după săturarea minunată a celor 5000 — auzim din gura lui Isus mult discutatele cuvinte cari, după înțelesul lor, merg paralel cu raportul sinopticilor despre cina cea de taină: „Adevăr, adevăr zic vouă — că Trupul meu adevărat este mâncare și Sângele meu adevărat este beutură. Celce mănâncă trupul meu și bea sângele meu, întru Mine petrece și Eu întru el“, (Ioan 6, 55—56).

FRUMOASA

Intreprindere industrială de lemne s. a., Petrești

Convocare

Domnii acționari ai s. a. „Frumoasa“, intreprindere industrială de lemne din Petrești, prin aceasta se convoacă la

I-a adunare gen. extraordinară care va avea loc la sediul societății în Petrești în ziua de **Sâmbătă 20 April 1935** la ora 3 p. m. cu următoarea

ORDINE DE Zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Citirea procesului verbal din 27 Noembrie 1934, conținând abdicarea președintelui dlui Augustin Höcker și alegerea dlui Dr. Petru Nicolaus ca președinte nou.
3. Alegerea alor 2 membrii noi în Comitetul de cenzori.
4. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari vor să participe la adunarea generală, sânt invitați a depune acțiunile la cassiera societății din Petrești, cel puțin cu trei zile înainte de adunare.

Petrești, la 28 Martie 1935.

Consiliul de administrație

Nr. 124—1935

(7) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Juncul**, cu filia **Juncul de sus**, tractul Zarand, se publică concurs cu termen de 30 zile dela data primei lui apariții în Telegraful Român.

Venitele parohiale sânt:

1. Salarul dela stat.
2. Stola obișnuită.
3. In anul 1935 vâd. preoteasă beneficiază de 1/2 din venitele parohiei.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopresbiterial ortodox român Zarand, sediul Brad, jud. Hunedoara, în termenul prevăzut. Candidații, având permisiune de candidare dela Prea Ven. Cons. arhiepiscopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sârbătoare în sfânta biserică, pentru a fi cunoscuți de enoriași, având și prealabila incuviințare a oficiului nostru în acest scop.

Brad, la 11 Martie 1935.

Oficiul protopresbiterial ortodox român al Zarandului.

Ioan Indreiu
protopop.

Nr. 241—1935

(9) 2—3

Concurs

In conformitate cu ordinul Venerabilului Consiliu Arhiepiscopesc Nr. 2209 Bis. 7 Martie 1935 publicăm concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român, pentru întregirea parohiei de clasa I-a (întâia) **Sohodol, biserică nouă**.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Venitele stolare aprobate de Ven. Consiliu arhiepiscopesc cu ordinul Nr. 4544—1929.

Cererile de concurs, provăzute cu toate documentele necesare și cu autorizația de a concura dela Ven. Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta în termen oficiului protopopesco Bran, iar concurenții se vor prezenta în parohie, în vreo Duminecă sau sârbătoare, cu observarea dispozițiilor reglementare, spre a cânta, eventual a celebra și a face cunoștință cu poporul dreptcredincios.

Zărnești, 12 Martie 1935.

Vasile Stoicaneu
protopop.

Nr. 126—1935

(6) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a, **Tomnatecul de sus**, tractul Zarand, se publică concurs cu termen de 30 zile dela data primei lui apariții în Telegraful Român.

Venitele parohiale sânt:

1. Salarul dela stat.
2. Stola obișnuită.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopresbiterial ortodox român Zarand, sediul Brad, jud. Hunedoara, în termenul prevăzut. Candidații, având permisiune de candidare dela Prea Ven. Cons. arhiepiscopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sârbătoare în sfânta biserică, pentru a fi cunoscuți de enoriași, — având și prealabila incuviințare a oficiului nostru în acest scop.

Brad, la 11 Martie 1935.

Oficiul protopopesco ort. rom. al Zarandului.

Ioan Indreiu
protopop.

* FOIȘOARA *

Misticismul euharistic*)

(1) de Dr. Nicolae Terchilă

Sfânta cuminecătură este nervul cel mai intim al vieții bisericesti. *Credinciosul* simte în ea cea mai concretă și cea mai impresionantă realizare a făgăduinței Domnului dată prin cuvintele: „Și iată eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului“ (Mat. 28, 20). Venirea și prezența Domnului, actualizarea și trăirea tainică a morții și a învierii Lui, revelația unei realități divine în cadrele celor pă-mântești, preamărirea, transfigurarea omului și a creaturii, *chiar acum*, prin harul dumnezeesc și în sfârșit așteptarea dornică a unei descoperiri desăvârșite a Impărăției mării ce va să vină — toate acestea sunt trăirile fundamentale cari s'au împreunat în sfânta taină a Cuminecăturii.

Încă pe când era împreună cu ucenicii Săi Isus, le zicea acestora: „Unde

*) Vezi: Nicolae Arseniev, „Ostkirche und Mistik“ pg. 71 sq.

